

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an

la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătește pe jumătate

Pentru străinătate se adaogă timbrul posta

SUMAR

Observațiuni asupra art. 29, 36 și 52 din legea de expropriațiune pentru cauză de utilitate publică, de d-l Aurel Turcu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I: N. N. Dumitriu cu Gh. N. Dumitriu și alții.

Curtea de apel din București, secțiunea I: Gh. C. Ușurelu cu Const. C. Ușurelu.

Judecătoria ocolului rural Bălășița: A. Bellu cu M. Moscu și alții. Observație de S. R.

OBSERVAȚIUNI

asupra art. 29, 36 și 52 din legea de expropriațiune pentru cauză de utilitate publică¹⁾.

III. — Art. 52.

Textul vechiu al art. 52 al. II din legea de expropriațiune pentru cauză de utilitate publică după care juriul pune pe administrațiunea expropriantă în stăpânirea imobilului expropriat cu îndatorirea de a se conforma cu dispozițiunile art. 58 și 59 din lege, după cari, în caz de contestațiuni de către însăși administrațiune, a dreptului proprietarului expropriat la o indemnitate, banii indemnității trebuiau să stea în depozit până la terminarea procesului pe calea judecătorești sau învoelei, a dat loc la controverse, cari au fost înlăturate prin modificarea art. 52 din legea de expropriațiune, prin legea modificătoare din 9 Februarie 1900.

Până la modificarea legii de expropriațiune pentru cauză de utilitate publică, prin legea modificătoare din 9 Februarie 1900, consemnarea indemnizării se impunea, oșebit de cazul când expropriațiunea se întindea asupra averilor Statului, așezămintelor publice,

nevârșnicilor, interzișiilor și averilor dotale, și când proprietatea expropriată eră litigioasă, contestându-se proprietarului expropriat dreptul la indemnizare, când la ziua fixată pentru hotărârea prețului indemnizării se prezintă în locul persoanei pe numele căreia s'a pronunțat expropriațiunea, un altul care susținea că este proprietar. Când însă administrațiunea expropriantă contestă, nu dreptul expropriatului la indemnitate, ci titlul în virtutea căruia expropriatul ar fi putut reclama indemnizarea, sau când imobilul expropriat aparținea mai multor coproprietari cari se găseau în stare de indiviziune, ceace nu făcea ca imobilul expropriat să fie litigios, ori când se arată că o parte din teren e supusă retragerii, nu putea fi vorba de consemnarea prețului. Jurisprudențele Inaltei Curți de casație cu privire la art. 52, 59 și 63 din legea de expropriațiune, se pronunțau în acest sens (Cas. II, No. 9 din 1886, 12 din 1887, 84 din 1891, 127 din 1895, 218 din 1898, 135 din 1899, 173 din 1899 și 174 din 1899. V. F. Ciorapciu, *Jurispr. rom.*, vol. II; I. G. Barozzi, *Repertoriul de Jurispr. rom.*, vol. II).

O cestiune care dădea loc la discuțiuni eră și aceia de a se ști, dacă eră nevoie de a se face o ofertă reală, în caz de refuz al indemnizării, în conformitate cu art. 1114 din codul civil, sau, prin derogare la dreptul comun, oferta constă în chiar consemnarea prețului, în temeiul art. 63 al. I din lege, după care luarea în stăpânire are loc după „oferta reală prin depunerea prețului la Casa de depuneri și consemnării”, părere la care s'a raliat și Gh. Th. Avinianu (op. cit. vol. I, No. 402, pag. 319).¹⁾

1) Dacă este a se executa lucrări de Stat sau de district, ofertele reale se efectuează prin mijlocirea unui mandat egal cu suma de indemnizare regulată de arbitri (art. 63 al. II).

1) Vezi *Dreptul* No. 9 și 10 din a. c.

De la modificarea art. 52 al. II din legea de expropriere, prin legea modificatoare din 9 Februarie 1900, care precizează că „arbitrul-prezident..... va ordonă punerea administrației în stăpânirea lucrului expropriat, cu îndatorire de a consemna prețul“, consemnarea nu mai e subordonată îndatoririi de a se conforma dispozițiilor art. 58 și 59, cum glăsuia art. 52 înainte de modificare, și orice controversă, cu toată contradicția ce pare că există între art. 52 al. II modificat și articolele 59 și 63 al. I și III, rămase nemodificate, încetează. Art. 52 al. II modificat în 1900 conține o dispoziție imperativă, căreia administrațiunea expropriantă trebuie a se supune, întru cât odată cu fixarea indemnității de comisia arbitrală, arbitrul-prezident ordonă punerea administrației în stăpânirea lucrului expropriat cu îndatorire de a consemna prețul. Este imobilul expropriat litigios sau nu, aparține averea expropriată incapacabililor sau nu, se contestă sau nu proprietarului expropriat dreptul la indemnizare, aceasta este indiferent. Prețul fixat de comisiunea arbitrală trebuie să se consemneze; e o condiție fără de care nu poți fi pus în stăpânirea imobilului expropriat; iar cesțiunea dacă oferta reală trebuie făcută după dreptul comun, sau consistă, prin derogare la dispozițiile art. 1114 din codul civil, în chiar depunerea prețului la Casa de depuneri și consemnațiuni, nu mai comportă nici o discuțiune, întru cât arbitrul-prezident prin ordonanța de punere în posesie a imobilului expropriat, te obligă să consemnezi prețul; indiferent dacă există sau nu inscripțiuni asupra imobilului expropriat, sau alte piedici asupra vărsării banilor în mâna celui în drept, cu tot art. 63 al. III, rămas nemodificat. G. Th. Avinianu (op. cit. vol. II, pag. 147) emisese părerea că măsura consemnării este o scăpare din vedere a legiuitorului din 1900, și cuvântul acesta ar trebui înțeles că consemnarea se impune numai în caz când în discuțiune sunt imobile ale incapacabililor și persoanelor morale, sau când sunt contestațiuni asupra indemnizării, ori pretențiuni litigioase, ca sub imperiul vechiului art. 52 nemodificat, părere care nu e fundată, cum arătam mai sus.

*
*
*

O altă cesțiune controversată este acea privitoare la onorariile arbitrilor. Arbitrul-prezident, odată cu taxarea cheltuelilor, fixează definitiv plata arbitrilor cari nu fac parte din magistratură, și cari au funcționat în comisiunea de arbitri pentru fixarea indemnizării expropriaților. Această plată, conform art. 52 al. IV, nu poate trece peste 200 lei de arbitru, în fiecare zi de ședință, în fiecare afacere judecată, care plată este totdeauna în sarcina administrațiunii ce expropriază.

Ce se înțelege prin „fiecare zi de ședință, în fiecare afacere judecată“? Cum se fixează plata arbi-

trului ales de mai mulți săteni expropriați din una și aceeași comună, cu interese identice? Cum se fixează plata arbitrilor ales de expropriați pentru fixarea indemnizării cuvenită la mai mulți locuitori din una și aceeași comună, expropriați prin una și aceeași sentință? Se fixează oare atâtea indemnizări pentru arbitrul ales, câte parcele s'au expropriat, sau câți săteni au fost expropriați? Cestiunea s'a prezentat în ziua de 31 Mai 1911 înaintea comisiunii de arbitri de pe lângă tribunalul Bacău, secția I, cu ocaziunea fixării indemnității pentru diverse parcele de pământ din una și aceeași comună necesare construirii unei linii ferate, și cari aparțineau la 58 săteni din comună. Expropriații au ridicat — în lipsa sătenilor expropriați cari nu s'au prezentat înaintea comisiunii arbitrale — un incident bazat pe art. 36 al. II din legea de expropriere, și anume că, întru cât expropriații din comună nu au răspuns la ofertele de indemnizare în termenul prevăzut de lege, tăcerea lor trebuie considerată ca o declarațiune de mulțumire cu prețul oferit, și arbitrii nu mai sunt în drept de a discuta indemnizările, ceea ce s'a admis și de comisiune. Cum ar fi trebuit să fixeze arbitrul-prezident plata arbitrilor? Fiind una și aceeași cauză, privind pe locuitorii din una și aceeași comună, interesele lor fiind identice, eră firesc să se fixeze un singur onorar; arbitrul-prezident însă a fixat 58 onorarii după numărul expropriaților ce figurau în tabela parcelară din sus zisa comună; și cum ordonanța arbitrilor-prezident, în ce privește fixarea onorariilor arbitrilor, este definitivă și executorie, expropriații neavând nici o cale de reformare, a trebuit să se execute.

Tot în sensul nostru s'a exprimat și G. Th. Avinianu în Tratatul său de expropriațiune pentru cauză de utilitate publică, vol. II, No. 525, pag. 153—160, ca fiind interpretarea cea mai justă a art. 52 al. IV, și conformă spiritului legii.

AUREL TURCU
Licențiat în drept.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audiența dela 3 Octombrie 1912

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

Nicolae N. Dumitriu cu Gh. N. Dumitriu și alții

HOTĂRÎRI JUDECĂTOREȘTI. — REFORMARE. — DE CINE POATE FI CERUTĂ.

PERIMARE (CERERE DE). — HOTĂRÎRE. — ATACAREA EL — PARTEA ÎN DREPT A O CERERE. — ART. 257 PR. CIVILĂ.

1° Reformarea sau retractarea unei hotărâri judecătorești nu poate fi cerută decât de partea a cărei cerere a fost respinsă de instanța de fond, iar nu și de comostenitorul său.

2° Cu toate că în virtutea principiului indivizibilității peremțiunii, instanța fiind perimată pentru una din părți, perimarea profită tuturor acelor cari au acelaș interes, totuș acest principiu nu-și poate avea aplicațiunea și în cazul când instanța nu a fost perimată, ci, din contră, cererea de peremțiune a fost respinsă, în acest caz hotărîrea care respinge o asemenea cerere neputînd fi atacată decât de partea care a făcut-o, iar nu de cei ce ar avea acelaș interes.

No. 673.— Respins, recursul făcut de Nicolae N. Dumitriu contra sentinței tribunalului Bacău, sect. I, No. 367 din 1911, dată în proces cu Gh. N. Dumitriu și alții.

S'au ascultat : citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier V. Bossy ; d-l avocat Curpen, în desvoltarea motivelor de casare ; d-l avocat Durma, în combateri.

Curtea, deliberînd,

Asupra excepțiunii de neadmisibilitate recursului ridicată de intimați :

Avînd în vedere că, prin sentința supusă recursului, tribunalul a respins cererea făcută de Gh. N. Dumitriu de a se perimă acțiunea de împărțeală intentată în contra sa și a altor comoștenitori, de către Maria Th. Gr. Iscu, că în contra acelei sentințe a făcut recurs, nu acela a cărui cerere de permare fusese respinsă ci un altul, Nicolae N. Dumitriu, unul dintre comoștenitori și pârât împreună cu dînsul în acțiunea de împărțeală ;

Considerînd că este de principiu că recursul la Curtea de casație nu poate fi făcut decât de partea a cărei cerere a fost respinsă de instanța de fond sau de către împuternicitul său cu procură ;

Considerînd că din faptul că în speță este vorba de o cerere de perimare a unei acțiuni de împărțeală, nu se poate susține că recursul ar putea să fie făcut nu numai de acela a cărui cerere de perimare a fost respinsă, dar și de un alt comoștenitor, care ar avea acelaș interes și aceasta din cauza existenței unui mandat tacit între comoștenitori, când este vorba de urmărirea drepturilor lor în justiție sau din cauza indivizibilității instanței în materie de perimare ; că, în adevăr, nicăeri legea nu prevede existența unui asemenea mandat tacit între comoștenitori și deci reformarea sau retractarea unei hotărâri judecătorești nu poate fi cerută decât de partea a cărei cerere a fost respinsă de instanța de fond, iar nu și de comoștenitorul său ;

Că, de asemenea, nu se poate aplica în speță principiul indivizibilității, de oarece dacă în virtutea acestui principiu instanța fiind perimată pentru una din părți, perimarea profită tuturor acelor cari au același interes, aceasta se datorește numai principiului indivizibilității perimării, neputîndu-se concepe ca o instanță perimată să mai poată continua, principiu care numai poate avea nici o aplicațiune

cînd instanța nu a fost perimată, ci din contră cererea de peremțiune a fost respinsă ;

Că, prin urmare, în speță, recursul nefiind făcut de către G. N. Dumitriu, a cărui cerere de perimare a fost respinsă, ci de către Nicolae N. Dumitriu, fără să fi dovedit sau cel puțin invocat existența unui mandat special, excepțiunea ridicată de intimați este întemeiată și recursul cată să fie respins ca inadmisibil ;

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA I

Audiența dela 12 Decembrie 1912

Președînța d-lui Oscar N. Nicolescu, prim-președinte

Gh. C. Ușurelu cu Const. C. Ușurelu

CAMBIE. — DEBITOR. — OPUNERE LA PLATĂ. — EXCEPȚIUNI CE POT FI RIDICATE. — ART. 349 COD. COM.

ACȚIUNE CAMBIALĂ. — EXCEPȚIUNI. — ÎNCEPUT DE DOVADĂ SCRISĂ. — JURĂMÂNT SUPLETORIU. — GRABNICĂ SOLUȚIUNE. — ART. 349 COD. CIV. — ART. 237 PR. CIVILĂ.

1° Cu toate că legiuitorul, prin art. 349 c. com., nu a permis debitorului să se opună la plată în acțiunea cambială ce i se intentă decât invocînd excepțiunile privitoare la forma titlului, la lipsa condițiunilor necesare pentru exercițiul acțiunii, și excepțiunile personale, cari sunt lichide, de o grabnică soluțiune și întemeiate pe un act scris, totuș acest principiu nu se poate aplica cu aceeaș rigoare și între persoanele care au creat cambia, adică între debitor și primul portor, cel dintâiu putînd să opună raportul real ce a existat între părțile contractante cu ocaziunea formării titlului și să-și completeze probele scrise atunci când constituiesc începuturi de dovadă, prin măsuri complimentare de instrucțiune.

2° În o acțiune cambială, pentru complectarea unui început de dovadă scrisă, interogatorul neputînd fi de o grabnică soluțiune, fiindcă adesea el însuș deschide calea necesității de a se admite alte probe, iar martorii putînd în generalitatea cazurilor întîrzia soluțiunea pricinii, rămîne numai jurămîntul supletoriu care poate complectă cu o o grabnică soluțiune începutul de dovadă scrisă.

No. 64.— S'au prezentat : apelantul Gh. C. Ușurelu, asistat de d-l avocat B. Cernea ; intimatul Const. C. Ușurelu, asistat de d-l avocat Sima Nicolescu.

Curtea.

Avînd în vedere apelul făcut de George C. Ușurelu, agricultor, domiciliat în comuna Rasă, județul Ialomița, în contra sentinței comerciale a tribunalului Ialomița, No. 10 din 10 Aprilie 1912, prin care este obligat a plăti lui Constantin C. Ușurelu, agricultor domiciliat în comuna Mamut Cinus, din județul Constanța, suma de 25.000 lei, în baza a două cambii ;

Având în vedere că, la prima instanță, Constantin Ușurelu a acționat pe fratele său George Ușurelu, cerând condamnarea acestuia la suma de 25.000 lei, pentru care a prezentat două cambii: una cu data de 12 Septembrie 1905, cu scadența la 12 Martie 1906, în valoare de 6.000 lei, protestată la scadență, și alta cu data 3 Decembrie 1905, de 19.000 lei, neprotestată, ambele cambii semnate de părătul George Ușurelu, în ordinul reclamantului Constantin Ușurelu;

Că tribunalul, prin sentința sa atacată cu apel, a admis acțiunea și a condamnat pe George Ușurelu la plata acelei sume cu procente legale și cheltueli;

Având în vedere că George Ușurelu, în apel, ca și dinaintea primei instanțe, s'a opus la plata acestor cambii, sub cuvânt că, în decursul daraverilor existente între acești doi frați, ele au fost preschimbate prin altele, operându-se cu modul acesta o novațiune, producând, în dovedirea afirmațiunii sale două scrisori emantate dela reclamant, una cu data de 12 Septembrie 1905, și alta din 4 Octombrie 1907, atașate la dosar, iar pentru complectarea probei scrise rezultând din aceste scrisori, în caz când s'ar decide că nu constituie o probă complectă, a cerut să i se admită fie interogator, fie proba cu martori, fie jurământ supletoriu, considerându-se acele scrisori ca un început de dovadă;

Având în vedere că apelantul s'a opus la admiterea cererei intimatului în baza art. 349 din codul comercial;

Având în vedere că, în adevăr, legiuitorul, în scop de a întări creditul ce trebuie să aibă o cambie și a face ca circulațiunea ei să inspire confiență tuturor, nu a permis debitorului să se opună la plată în acțiunea cambială ce i se intentă, decât invocând excepțiunile privitoare la forma titlului, la lipsa considerațiilor necesare pentru exercițiul acțiunii, și excepțiunile personale să fie lichide, de o grabnică soluțiune și, în toate cazurile, întemeiate pe o probă scrisă;

Considerând însă că acest principiu nu poate fi atât de riguros între persoanele care au creat cambia, adică între debitor și primul portor. Cel dintâiu poate să opună raportul real ce a existat între părțile contractante cu ocaziunea formării titlului și să-și completeze probele scrise, atunci când constituie începuturi de dovadă, prin măsuri complimentare de instrucțiune;

Că, însuș art. 349 din codul comercial, nu cere ca debitorul să opună o probă scrisă complectă a excepției, fiindcă atunci nu s'ar mai suspenda condamnățiunea debitorului, ci i s'ar respinge pur și simplu cererea, și în acest caz excepțiunile nu s'ar mai prezentă ca excepțiuni de promptă soluțiune, ci ca excepțiuni probate;

Că, în afară de aceasta, chiar art. 55 din codul comercial prevede că, atunci când acest cod cere proba prin scris, se aplică dispozițiile codului civil relativ la complectarea probei, când există un început de dovadă scrisă;

Având în vedere că, pe lângă proba scrisă, care în cazul de față este scrisoarea din 4 Octombrie 1907, se mai cere, pentru ca excepțiunea debitorului să fie admisă, ca dânsa să fie lichidă și de o grabnică soluție;

Că, această dispozițiune nefiind definită de legiuitor, ea este lăsată la suverana apreciere a judecătorului;

Că, în fiecare speță, magistratul are să aprecieze

dacă actul de instrucțiune: jurământul, interogatoriul, proba cu martori cerută de intimat în acțiunea cambială este sau nu de grabnică soluțiune;

Considerând că, în speță, apelantul Gh. Ușurelu, pentru ca să probeze că polițele, a căror plată i se cere de către fratele său, au fost preschimbate prin altele pe cari le-a achitat, operându-se cu modul acesta o novațiune, a prezentat scrisorile cu data de 12 Septembrie 1905 și 4 Octombrie 1907, netăgăduite de apelant. În prima scrisoare, Constantin Ușurelu recunoaște că toate girurile ce a avut date pentru fratele său Gh. Ușurelu la diferite persoane, i s'au plătit de acesta prin noi polițe, de oarece dânsul a achitat acele giruri. Din această scrisoare rezultă că ambii frați făceau între dânsii schimburi de polițe. În a doua scrisoare, intimatul Const. Ușurelu se adresează apelantului, zicându-i: «Când ai schimbat polițele pentru 1 Noembrie. . .», și îi cere o sumă de 7—8000 lei în contul acelor polițe, cari încă nu venise la scadență. Din aceasta reese că s'au schimbat mai multe polițe cu scadența la 1 Noembrie și că poate între aceste polițe se aflau și cele pentru care se cere plata, dar pe care Const. Ușurelu, fiind frate mai mare, să nu i le fi restituit lui Gh. Ușurelu, deși preschimbate;

Considerând că aceste scrisori nu pot constitui o probă complectă despre faptul preînnoirii cambiilor reclamate, ci fac numai verosimil faptul alesat, fiindcă intimatul, în scrisoarea a doua, întrebunțează la plural cuvântul poliță;

Că, astfel fiind, ele întrunesc elementele cerute de art. 1197 din codul civil, pentru a constitui un început de dovadă scrisă;

Considerând că apelantul, pentru a complectă această probă, a pretins ca Curtea să-i admită interogatoriul sau dovada cu martori, ori jurământul supletoriu;

Considerând că interogatoriul nu poate fi o probă de promptă soluțiune, fiindcă adesea el însuș deschide calea la necesitatea de a admite alte probe;

Că, dar, asemenea și martorii pot întârziă în generalitatea cazurilor soluțiunea pricinei prin nevenirea lor la timp, dând loc cu modul acesta la mai multe amânări;

Că, în speță, ceea ce poate complectă cu o grabnică soluțiune începutul de dovadă scrisă, este numai jurământul supletoriu, pe care Curtea l-a și deferit intimatului Const. Ușurelu;

Considerând că acesta jurând pe sf. cruce, potrivit dispozițiilor art. 250 din procedura civilă, că printre polițele preschimbate, de care se vorbește în scrisoarea dela 6 Octombrie 1907, nu sunt cuprinse și cele două polițe a căror valoare o cere prin acțiunea ce a intentat la prima instanță, Curtea urmează să respingă apelul făcut de Gh. C. Ușurelu în contra sentinței tribunalului Ialomița, cu No. 10 din 10 Aprilie 1912;

Considerând că apelantul, înainte ca intimatul să fi prestat jurământul supletoriu, a cerut ca Curtea să revie asupra jurnalului prin care s'a admis acest jurământ și să încuviințeze proba cu martori, cu care să-și completeze dovada;

Considerând însă că, pentru motivele arătate mai sus, Curtea a respins această probă, astfel că nu mai poate reveni asupra dispozițiilor din acel jurnal.

Pentru aceste motive, în majoritate, respinge apelul.

Semnați: V. Antinescu, G. A. Mavrodin, Em. Miculescu,

St. Mladoveanu.

Opiniune

Sunt de părere ca și majoritatea de a se respinge apelul făcut de Gh. C. Ușurelu, însă pentru următoarele motive :

Având în vedere apelul făcut de Gh. C. Ușurelu în contra sentinței comerciale a tribunalului Ialomița cu No. 10 din 10 Aprilie 1912;

Având în vedere că, prin această sentință, tribunalul a admis acțiunea cambială intentată de Constantin C. Ușurelu în contra lui Gh. C. Ușurelu și a obligat pe acesta a plăti reclamantului suma de lei douăzeci și cinci mii, prevăzută în două cambii emise de Gh. C. Ușurelu în ordinul lui C. C. Ușurelu, una la 12 Septembrie 1905, cu scadența la 12 Martie 1906 în valoare de lei 6000, protestată, și cealaltă la 3 Decembrie 1905, cu scadența la 27 Decembrie 1905, în valoare de lei 10.000 neprotestată;

Având în vedere că, apelantul cere a se reformă sentința tribunalului și a fi apărat de plata acestor cambii, pentru motivul că ele au fost preschimbate și înlocuite cu altele, rămânând însă vechile cambii în mâinile intimatului;

Având în vedere că, în sprijinul susținerii sale apelantul invoacă ca dovadă : 1) o declarație semnată de Constantin C. Ușurelu cu data de 12 Septembrie 1905 prin care recunoaște că toate girurile date pentru fratele său Gh. Ușurelu i-au fost plătite de el prin polițe cu termen; și 2) o scrisoare cu data de 4 Octombrie 1907 emanată tot dela Constantin C. Ușurelu și adresată intimatului, începând cu cuvintele : „Când ai schimbat polițele pentru 1 Noembrie“... și prin care-i cere o sumă de bani;

Având în vedere că, apelantul pretinde în principal, că prin acele scrisori face dovadă completă că cambiile a căror plată se reclamă de Constantin C. Ușurelu au fost preschimbate, iar, în mod subsidiar că scrisorile produse constituiesc un început de dovadă scrisă care face admisibilă proba testimonială sau jurământul supletoriu, pe care le cere în completarea dovezii;

Având în vedere, în drept, că legiuitorul în scop de a întări creditul de care trebuie să fie înconjurată o cambie, a derogat, în art. 349 codul de comerț de la regulile de drept comun, nepermițând debitorului acționat în plata unei cambii, să opună de cât : 1) excepțiunile privitoare la forma titlului; 2) lipsa condițiunilor necesare pentru exercițiul acțiunii cambiale; 3) excepțiunile personale aceuia care a exercitat această acțiune; că, însă, excepțiunile personale nu pot întârziă condamnarea la plata cambiei decât dacă sunt lichide și de o graanică soluțiune și în toate cazurile întemeiate pe o probă scrisă;

Considerând că, din această întreită condițiune prescrisă de art. 349 cod. com. pentru opunerea ex-

cepțiunilor personale, rezultă : 1) că, debitorul care invoacă o excepțiune personală într'o acțiune cambială, este ținut să producă o dovadă scrisă, adică un script oarecare, un act scris, care să dovedească în mod complet și direct excepțiunea în momentul chiar când este opusă; 2) că, un început de dovadă scrisă nu este suficient, căci legea cerând „o probă“ a înțeles ca faptul pretins de debitor să fie stabilit cu certitudine, pe când începutul de dovadă scrisă îl face numai verosimil, probabil; 3) că, chiar pentru completarea unui început de dovadă scrisă nu sunt admisibile interogatoriul, proba testimonială, jurământul supletoriu, de oarece aceste moduri de probațiune, necesitând fie timp pentru administrarea lor, fie producerea ulterioară a altor dovezi, întârzie condamnarea la plată și ridică cambiei caracterul ei de instrument de credit și de circulațiune;

Considerând că, din însăși lucrările pregătitoare ale codului de comerț italian se constată că legiuitorul, prescriind în art. 324, corespunzător cu art. 349 cod. de comerț român, că excepțiunile personale să fie întemeiate pe o probă scrisă, a voit să înlăture proba testimonială și jurământul de care se abuză sub imperiul legiuirii din 1865;

Considerând că, art. 349 cod. com. cerând ca excepțiunile personale să fie lichide, de o grabnică soluțiune și sprijinite pe o probă scrisă, nu face distincțiune între cazul când sunt opuse terțiului posesor; că, a decide că ele trebuie să întrunească condițiunile de mai sus numai în cazul când sunt opuse acestui din urmă, ar fi a nu ține seamă de principiul elementar de interpretare, după care judecătorul nu trebuie să distingă acolo unde nici legea nu face distincțiuni;

Având în vedere că apelantul obiectează că dacă legea ar cere proba completă a excepțiunii, aceasta ar aduce după sine respingerea acțiunii cambiale și excepțiunile nu s'ar mai prezentă ca excepțiuni de grabnică soluțiune, ci pur și simplu ca excepțiuni dovedite;

Considerând că această obiecțiune nu este fondată, căci se poate ca o excepțiune personală chiar sprijinită pe o probă scrisă, să nu fie de o grabnică soluțiune și să necesiteze acte ulterioare de instrucțiune, cum de exemplu ar fi în cazul când debitorul unei cambii, acționat în plata ei, produce în instanță o chitanță de liberațiune din partea creditorului reclamant și acesta nu ar recunoaște că emană de la dânsul, ceiace necesită o verificare de scripte, expertiză, etc; sau în cazul când debitorul, spre a dovedi că a achitat cambiile cu ocaziunea unor daraveri posterioare, prezintă registrele sale comerciale și ar fi nevoie de o expertiză socotitoare, etc;

În toate asemenea cazuri, excepțiunea deși întemeiată pe o probă scrisă, însă nefiind de o grab-

nică soluțiune, nu va putea întârziă condamnarea la plată;

Având în vedere că, apelantul mai obiectează că art. 55 cod. com. dispunând că atunci când codicele de comerț cere probă prin scris, proba testimonială nu poate fi admisă decât în cazurile în care ea este permisă și de codicele civil, rezultă că debitorul unei cambii poate, pentru dovedirea achitărei ei, să invoace un început de dovadă scrisă și să-l completeze cu proba testimonială;

Considerând că, această obiecțiune este de asemenea nefondată, căci art. 55 stabilește un principiu general dela care însă legiuitorul a derogat prin art. 349 în materie cambială, pentru ca să asigure cambiei libera circulațiune și ca acțiunile cambiale să fie rezolvite cu celeritate;

Având în vedere, în speță, că nici declarațiunea din 12 Septembrie 1906 și nici scrisoarea din 4 Octombrie 1907, prezentate de apelant, nu dovedesc că cambiile a căror plată se cere de Constantin C. Ușurelu au fost preschimbate și înlocuite cu altele, așa că excepțiunea invocată de apelant, nefiind sprijinită pe acte scrise care să o dovedească direct și complet, nu poate înlătură condamnarea la plată;

Având în vedere că, este inutil de a mai examina dacă aceste scrisori constituiesc sau nu un început de dovadă scrisă, căci chiar dacă ar prezenta un asemenea caracter, încă proba testimonială sau jurământul supletoriu, cerute de apelant, nu pot fi încuviințate, întrucât aceste mijloace de probațiune sunt inadmisibile într-o acțiune cambială;

Că, dar, excepțiunea de mai sus, opusă de apelant nefiind dovedită, apelul devine nefondat și urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, respinge apelul.

Semnat: Oscar Nicolescu.

JUDECĂTORIA OCOLULUI RURAL BALACIȚA

Județul Mehedinți

Audiența dela 3 Martie 1912

Judecător, Tudor I. Tintorescu

A. Bellu cu M. Moscu și alții

EMBATIC. — CONSTITUIRE ÎN VEDEREA PLANTAȚIUNEI CU VIE. — PLANTAȚIUNEA DISTRUSĂ SAU VIA FILOXERATĂ. — PERPETUITATEA EMBATICULUI. — TRADIȚIUNE. — LEGE.

EMBATIC — NATURA EMBATICULUI. — EXCEPȚIUNE LA PRINCIPIUL PERPETUITĂȚII. — ART. 5, CAP. V, P. III, LEGEA CARAGEA.

1° Din economia legilor, din istoricul tradițiunei, din studiul însuș al naturei embaticului, rezultă în mod evident ideea că embaticul a fost constituit în vederea de a exista *in perpetuum*, atunci când obiectul poartă asupra unei plantațiuni, chiar dacă acea plantațiune s'ar fi distrus prin o împrejurare oarecare.

2° Dispozițiunea art. 5, cap. V, partea III, cod.

Caragea, relativă la rămânerea slobodă a locului în stăpânirea stăpânului său, în cazul când sădirea fiind zidire va arde sau se va dărâma, constituie o excepțiune la principiul de mai sus, excepțiune isvorită din natura obiectului acestui fel de embatic, care este temporar, pe când la embaticurile plantațiilor, obiectul (rodul) se confundă cu fondul roditor (pământul), devenind astfel perpetuu ca și acesta.

Judecata,

Asupra acțiunei intentată de Al. Bellu, proprietar din București, prin petițiunea înregistrată la No... și care are de obiect ca pârâtul M. Moscu din comuna Oprișor (și alți 241 locuitori) să fie obligat să-i delase liberă posesiunea și proprietatea unei întinderi de pământ în suprafață de... din moșia sa Oprișorul, la locul numit Golul-Drincei, plantat cu vie, și care se deține de pârât fără nici un titlu sau drept.

Având în vedere că reclamantul își întemeiază acțiunea pe două motive: 1) că pârâtul deține fără titlu și fără drept locul în litigiu și al 2-lea că, dacă eventual, pârâtul și va justifica deținerea terenului fie prin titlul constituitor al embaticului, fie prin alte mijloace (chitanțe de plata otașnicei, martori... a căror admisibilitate și putere probatorie urmează a se discuta față de dispoz. art. 2 cap. V. titlul III cod. Caragea, care cere ca «tocmeala embaticului să se facă înscris»), cere admiterea acțiunei pe motivul că embaticul fiind constituit în scopul de a se planta locul cu vie, și cum aceasta a fost distrusă de filoxeră încă de acum 20 de ani, rezultă de aci desființarea însăși a dreptului de embatic. Că această concluzie reiese din disp. art. 5. cap. V. p. III cod. Caragea care deși vorbește numai de desființarea embaticului în cazul «când sădirea va fi zidire și va arde sau se va dărâma cu totul... să rămână locul slobod în stăpânirea stăpânului său», însă se poate aplica prin interpretare și atunci când e vorba de o plantație, nefiind nici un motiv ca legiuitorul să fi avut în gând să stabilească vre-o deosebire între aceste 2 feluri de embaticuri;

Având în vedere că pârâtul nefiind asistat de nici un avocat, judecata, în îndeplinirea dispozițiilor art. 83 din legea judecătoriilor de ocoale, a invocat din oficiu și a pus în desbatere toate chestiunile și excepțiunile de drept și fapt în raport cu natura și importanța speței ce urmă a se rezolvă.

Asupra celui d'al doilea motiv, singurul rămas în discuțiune:

Chestiunea ce trebuie a fi rezolvată este aceasta: față de laconismul legii Caragea și în lipsă de ori-ce mai înainte tocmeală, dispozițiunea art. 5. cap. V. p. IV a legii Caragea, privitoare la distrugerea sau arderea clădirilor se poate aplica și la pământul dat

în embatic și sădit cu vie, care în urmă a fost nimicită de filoxeră?

Având în vedere că, pentru a putea ajunge la soluția acestei chestiuni, care prezintă un interes economic destul de însemnat, prin împrejurarea că în țara noastră se află întinse domenii supuse embaticului și stăpânite în asemenea condițiuni și știut fiind că ceea ce a determinat constituirea unui embatic a fost tocmai faptul ca pământul să fie sădit cu vie, — este nevoie să aruncăm o privire retrospectivă și să cunoaștem istoricul acestei instituțiuni, cu credința că numai cunoscând bine origina și evoluția unei așa de vechi instituțiuni în decursul veacurilor ne vom putea da seama de rostul ei în trecut pentru a-i putea justifica menținerea ei în prezent cel puțin pentru drepturile deja dobândite la aplicarea codului civil în vigoare, — deși poate organizațiunea emfiteozei nu mai corespunde principiilor moderne în materie de proprietate. Origina embaticului o găsim în dreptul roman, în epoca cuceririlor și a interminabilelor războaie, când din aceste cauze proprietățile particularilor, ale împăraților și ale orașelor (așa zise: „universitates“), ajunseseră să ia proporții imense ca întindere, — iar proprietarii neavând posibilitatea să le lucreze, să le pună în valoare, fie din cauza lipsei brațelor, fie a nenumăratelor invaziuni, s'a căutat să se atragă muncitori din toate părțile imperiului, și pentru ca acești muncitori să poată să fie legați de pământul ce nu era al lor și pentru ca să le stimuleze munca, li se concesionă în *perpetuum* cu obligațiunea de a-l îmbunătăți, de a-l pune în valoare prin zidire de clădiri sau prin plantațiuni de pomi roditori și vie, fiind îndatorați în schimb de a plăti o mică redevență anuală în bani sau în natură numită *canon* și care nu reprezintă contra-valoarea folosinței ce o avea muncitorul, ci numai recunoașterea adevăratului proprietar, dreptul său de proprietate asupra fondului cededat. Primele bunuri acordate în asemenea condițiuni au fost acele ce aparțineau orașelor și se numeau *ager vectigalis*; aceste concesii apoi începură să se acorde și de alți proprietari, generalizându-se sistemul dela bunurile orașelor și împăraților până la acele ale proprietarilor. Mai târziu sistemul acesta de cultivare luă numele de *emphyteusis*, cuvânt grecesc, care însemnează plantare, cultivare. Din dreptul roman, prin transformarea Daciei în provincie romană, această instituție a trecut la noi, dând rezultate reale și contribuind la îmbunătățirea pământului și înavușirea țării, căci fără îndoială, acestei instituții se datoresc întinsele podgorii cari au fost o bogăție pentru țară. Emfiteoza a fost consacrată de lege pentru prima oară în Moldova prin codul Donici (1814) care regulamentează exercițiul embaticului așa cum ni s'a transmis dela Romani; în urmă este înlocuit prin

codul Calimach inspirat din codul Austriac; în Muntenia, prima legiferare a acestei materii o găsim în legea Caragea (1818), partea III, cap. V sub titlul: *Pentru sădire sau clădire*, ale căreia dispozițiuni sunt în vigoare și astăzi (art. 1415 cod. civ.).

Considerând că, din toate cele sumar expuse mai sus, precum și din studiul comparativ a acestei instituții la diferite popoare și în diferite timpuri (vezi D. Alexandresco, *Drept civil român* tom. IX, p. 369 și urm.) se degajează caracteristicile principale ale embaticului: 1) constituirea perpetuă sau de lungă durată; 2) plata canonului; 3) rezilierea pentru neplata canonului.

Considerând că, în ceea ce privește legiurile aplicabile în România, codul Caragea conține o dispozițiune cu totul deosebită de codul Calimach, consacrată prin art. 5, cap. V, p. III: „când sădirea va fi zidire și va arde sau se va dărâma în totul, să rămâe locul slobod în stăpânirea stăpânului său“, pe când în codul Calimach (art. 1537 și 1538), găsim o idee cu totul contrară privitoare atât la zidiri cât și la sădiri, și anume: „nu se pierde proprietatea folosinței ce se ia de pe fața locului din pricina stricăciunilor *răsadurilor*, *copacilor* și *zidirilor*“.

Considerând că, față de claritatea și preciziunea redacțiunii art. 5 cod. Caragea, nu este nici o îndoială că acesta a voit să creeze o excepțiune tradițiunii, în ceea ce privește embaticul asupra zidirilor, și fără a căuta să pătrundem motivele ce au determinat-o, trebuie să ne raportăm la litera legii, căci a interpreta un articol precis de lege până într'atât încât să-i transformăm conținutul și să scrutăm intențiunea legiuitorului până acolo încât să-l punem în contradicție cu un text precis, sau cu obiceiurile timpului, sau cu tradiția instituției, sau cu firea lucrului, însemnează ori a face literatură, ori a adăoga la lege, ceea ce constituie operă de legiuitor, iar nu de judecător;

Considerând că, nici natura lucrului nu ne îndreptățește a admite teoria că art. 5 ar cuprinde și ideea de plantație, — căci prin natura sa o plantație este susceptibilă de distrugere, de pieire într'un timp mai mult sau mai puțin lung, așa că, cu drept cuvânt, Caragea s'a ferit să prevadă în excepția art. 5 și platanțiunile, căci altfel ar fi condamnat însăși ființa embaticului dat fiind caracterul său de perpetuitate;

Considerând că socotim și juridică dispoziția excepțională a art. 5; în adevăr, este fără îndoială că atât zidirile cât și sădirile sunt prin natura lor distructibile într'un timp oare-care; dar la constituirea embaticului pentru zidire s'a avut în vedere folosul ce-l da clădirea, așa că însăși clădirea era obiectul obligațiunii; la plantațiuni însă, obiectul obligațiunii era rodul ce-l da fondul embaticat îmbunătățit prin cultură (vie, pruni, fânețe, grădinărie etc.) ori, cum pământul e susceptibil de rodire în *perpetuum*, însăși

pământul cultivat devenea ast-fel obiectul obligațiunei. Deci, în primul caz, obiectul era temporar, în secundul obiectul era perpetuu;

Considerând că, de alt-fel, nici nu ar avea rost să se constituie embatic pentru un obiect distructibil prin natura sa, iar pe de altă parte să se declare că embaticul e constituit pentru vecie, decât numai admitând raționamentul de mai sus;

Considerând că noi credem că, Caragea, dacă ar fi voit, ar fi putut să reglementeze cazurile fortuite și pentru plântațiuni (după cum a făcut pentru zidiri), căci nu trebuia pentru a face acest lucru să prevadă numai decât ivirea filoxerei (bine-înțeles lucru cu totul imposibil) căci o vie și ori-ce plantație s'ar fi putut nimici și prin alte împrejurări fortuite decât prin boale specifice, așa că legiuitorul ar fi putut întrebuința o expresiune generală, care ar fi cuprins toate cazurile după cum a făcut Calimach, în sens invers, zicând «nu se pierde proprietatea folosinței... din pricina stricăciunii răsadurilor, copacilor sau zidurilor». Cuvântul «stricăciune» este destul de elastic pentru a cuprinde în el ori-ce caz fortuit. Așa dar tăcerea lui Caragea este foarte explicabilă;

Considerând că, dacă s'a zis că, între alte principii cari trebuie să călăuzească pe magistrat pentru a decide că embaticurile pot fi anulate, este și principiul «tradițiunei», noi vom invoca același principiu pentru a ajunge la soluția contrară; în adevăr, am stabilit că ideea embaticului s'a născut dintr'o necesitate socială, și că transmiterea sistemului acesta la noi și-a găsit o întinsă aplicațiune într'o epocă când țara se zvârcolea în lupte, iar proprietatea era lipsită de ori-ce siguranță, așa că marii proprietari nu aveau nici grija, nici tragerea de inimă, nici timpul ca să-și cultive moșiile; sistemul emfiteozei a fost prielnic împrejurărilor precare, căci pedeparte creia un mijloc de existență nepăstuiților și nevoiașilor țărani, iar pe de altă parte proprietarul își păstră „dritul ființei lucrului“. Se asigură astfel existența celor săraci, dar se păstră sau mai bine zis se păzeă proprietatea, iar concesiunea unui asemenea drept fiind legată de obligațiunea îmbunătățirii fondului prin plantațiuni cu pomi, cu livezi de pruni sau prin sădiri cu vie, desigur că tot acestei instituțiuni se datorește faptul că întinsele plaiuri au fost puse în valoare prin viile cari au creat astfel un nesecat izvor de bogăție;

Considerând că dacă aceasta este situația, credem că respectul pentru o tradițiune ale căreia rădăcini sunt mult întinse în masa țărănească, pe de altă parte sentimentul de recunoștință pentru această clasă, pe lângă un larg spirit de equitate și o netăgăduită dreptate, sunt principii sănătoase al căror respect este mai presus decât principiile comerciale

moderne relative la exercițiul dreptului de exploatare a proprietății;

Că este așa, și cu toate că instituția emfiteozei nu mai corespunde timpurilor noastre, explică faptul că mai toate legislațiile moderne au respectat-o;

Considerând că, conchidem că dispozițiunile legii Caragea în ceea ce privește art. 5 menționat, conținând o excepție, nu-și poate avea aplicațiune prin interpretări sau analogie la cazul embaticurilor constituite în vederea sădirilor cu vie;

Având în vedere că, după cele mai sus expuse este inutil a se mai discuta efectele obligațiunilor sinalagmatice în dreptul civil actual, față de declarațiunea reclamantului că și-a primit în fiecare an și în mod regulat otașnița cuvenită dela pârât, deși sădirea (via) fondului embaticat a fost distrusă prin o forță majoră neimputabilă pârâtului;

Considerând că aproape toate instanțele au decis în același sens: Curtea de apel București secția I, *Dreptul* No. 36 din 1909; Trib. Buzău, *Dreptul* No. 79 din 1907; Trib. Mehedinți, *Cr. judiciar* No. 33 din 1907, confirmată de Curtea de casație, secția I, în anul 1910; Judecăt. ocol. Băilești, *Cr. judeciar* No. 29 din 1906; Idem, *Pagini juridice*, No. 22 din 1908; Judecăt. Neajlov, *Cr. judiciar* No. 47 din 1904. De asemenea, doctrina prin jurisconsultul D. Alexandresco, *Dreptul civil român*, vol. IX, ed. 1910, pag. 445).

Că astfel fiind, acțiunea cată a fi respinsă ca nefondată.

Pentru aceste motive, respinge, etc.

Judecător, Tudor I. Tintorescu.

Observație.— Hotărârile privitoare la dreptul nostru anterior devin din ce în ce mai rare. Ele se ivesc însă mai des în materia embaticului, în privința căruia codurile Calimach și Caragea au rămas și astăzi în vigoare, din cauză că legiuitorul nostru a păstrat această instituție, respectând drepturile câștigate sub legiuirile anterioare.

Cartea de judecată, ce publicăm astăzi, este cu desăvârșire interesantă. Ea face istoric embaticului, arătând cum această instituție, de origină romană, a pătruns treptat și în țara noastră.

Chestiunea judecată prin această sentință nu este nouă în jurisprudența noastră. Este vorba, în adevăr, de a se ști dacă art. 5, capit. V, partea III din codul Caragea, privitor la distrugerea sau arderea clădirilor, se aplică sau nu pământurilor date în embatic și sădite cu vie, care în urmă a fost nimicită de filoxeră. Asupra acestei chestiuni, care are o mare însemnătate pentru țara noastră, fiindcă cele mai multe embaticuri au fost constituite tocmai pentru sădiri de vii, livezi, etc., judecăt. ocol. Bălăcița admite negativă, — soluție care este, cu drept cuvânt, îmbrățișată de doctrina și jurisprudența noastră. A se vedea D. Alexandresco, tom. IX, p. 444 urm. dela care această carte de judecată, de altfel bine motivată, s'a inspirat foarte mult, și bine a făcut, căci profesorul dela Iași tratează această chestiune într'un mod strălucit și cu un lux de argumentare deosebit.

S. R.